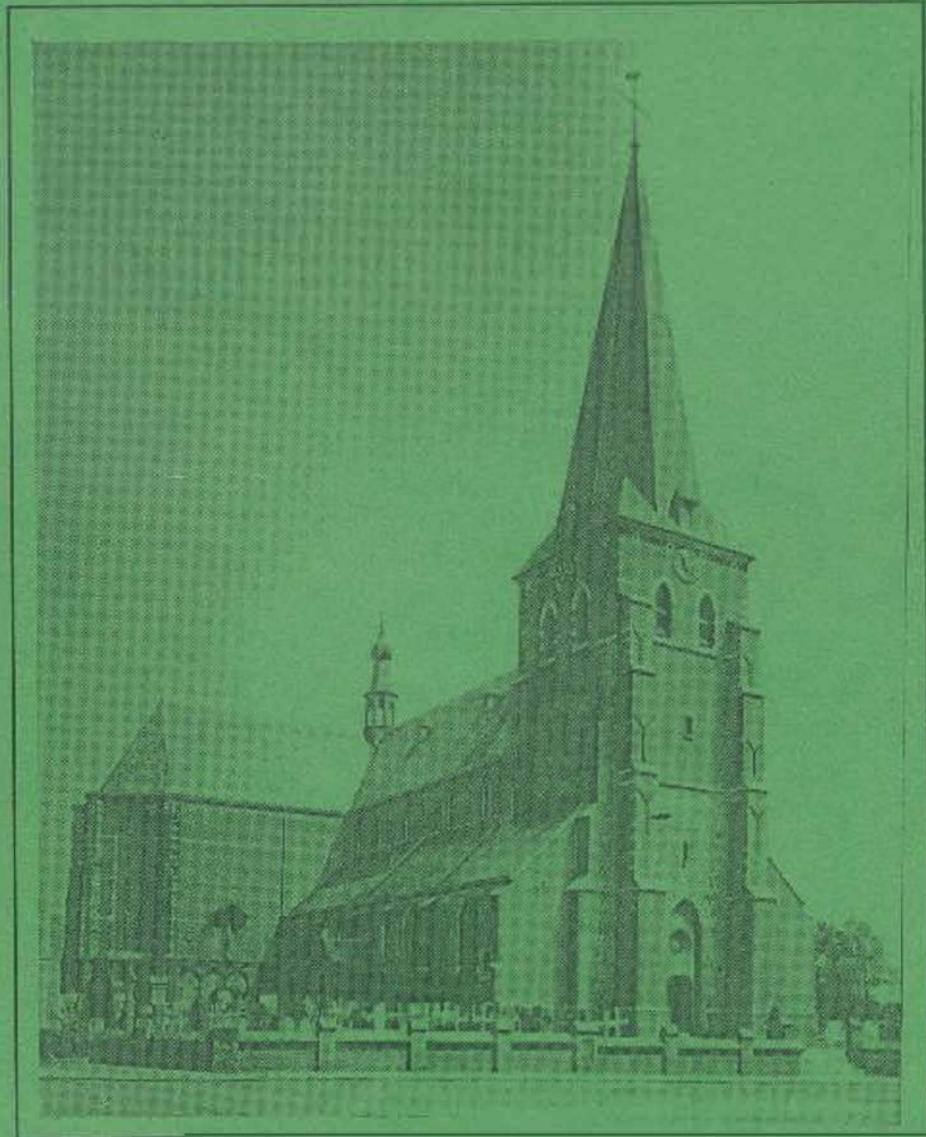

100 jaar
LOENHOUTSE PASTOORS
1893 - 1993

Louis Bogaerts, o.p. - Jozef Van Dongen, pr.

Een plannetje dat al lange tijd door mijn hoofd zweefde heb ik - uiteindelijk! - toch kunnen uitwerken. Er was wel heel wat onderzoekswerk voor nodig, er moest wat hulp van links en rechts bij te pas komen, maar het lukte dan toch. En hier is het resultaat. Ik durf hopen dat het verhaal dat ik u opdis, u veel plezier doet: uw Loenhouts hart wat sneller doet slaan, uw kennis van Loenhouts glorierijk verleden wat bijwerkt, zodat ook uw fierheid over uw parochie van oorsprong of verblijf stevige fundamenten krijgt ...

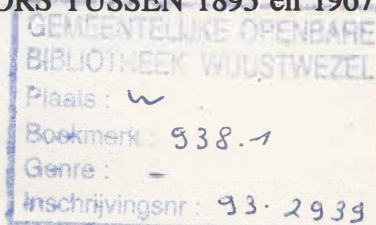
De directe aanleiding om deze bundel samen te stellen ligt in een nalatenschap van pater Louis (Ambroos) Bogaerts, o.p.: enkele jaren voor zijn overlijden in 1989 bezorgde hij mij een stel getypte bladzijden tekst, waarbij hij vroeg het eerst te gebruiken wanneer die tekst (in beetjes en brokjes) zou verschenen zijn in het Parochieblad (de Loenhoutse eigen bladzijde). Daarin waren al wel tussendoor enkele stukjes verschenen, van zijn hand, over Loenhoutse pastoors uit het verre verleden: neven-resultaat van zijn werk als archivaris van de Dominikanerorde in Vlaanderen. Het waren dan ook meestal zakelijke gegevens, hier en daar opgefleurd door een pittige anekdote, als de historische bronnen daar stof voor leverden. Wellicht herinneren de mensen van Loenhout zich daarvan nog het een of ander.

Binnenzicht van de kerk vóór mei 1940

Maar wat de hiernavolgende tekst brengt, heeft hij nooit kunnen publiceren, en nochtans is het stellig de moeite waard wat pater Bogaerts daarin uit zijn eigen herinneringen vertelt. Want daar gaat het over, zoals hij ook duidelijk te verstaan geeft met de titel:

HERINNERINGEN AAN LOENHOUTSE PASTOORS TUSSEN 1893 en 1967

Daar staat als beginjaar 1893, juist honderd jaar geleden; het was toen dat het pastoorschap begon van E.H. Adriaan Adriaenssen, de eerste pastoor van wie pater Bogaerts nog enkele herinneringen had bewaard (uit zijn eigen kindertijd dan). En 1967 is het jaar dat pastoor August Desmedt Loenhout vaarwel zegde om nog enkele jaren in Sint-Lenaarts de zorg voor die parochie op zich te nemen, het jaar dus ook dat pastoor Jos Noyens de herdersstaf overnam, om aan een lange serie dienstjaren te beginnen ... een serie die voortduurt tot dit jaar 1993, zodat de 100 jaren van de titel van dit boekje vol zijn, en die hopelijk nog aangelengd zal worden met enkele vruchtbare jaren herderlijke zorg over de Loenhoutse parochie.

Het mag dus duidelijk zijn voor iedere lezer dat wat ik hem of haar hierbij aanbied, allereerst een huldeblijk wil zijn aan pater Louis Bogaerts zaliger, de man die Loenhout altijd een voorkeursplekje in zijn hart had gegeven, die een steunpilaar is geweest van het Loenhouts priesterkranske (tot in 1988 toe was hij present op onze jaarlijkse bijeenkomst!) en die in de marge van zijn wetenschappelijk onderzoekswerk voor de Orde, steeds attent bleef voor alles wat hij kon te weten komen over het Loenhouts verleden.

Wat nu volgt, bestaat uit 3 delen:

- de hoofdbrok: pater Bogaerts' herinneringen
- een appendix: over het verleden dat nog heden is en zelfs ... toekomst: pastoor Jos Noyens, die alvast de 100 jaar sinds 1893 heeft volgemaakt: een volle eeuw Loenhoutse pastoors dus!
- een overzichtslijst van de lange rij pastoors en onderpatoors, die in Loenhout gediend hebben, te beginnen vanaf 1277. Ook dit is grotendeels het werk van pater Bogaerts.

I. HERINNERINGEN AAN LOENHOUTSE PASTOORS TUSSEN 1893 en 1993

door pater L. Bogaerts o.p.

Enkele zeer persoonlijke indrukken en herinneringen van pastoors die we te Loenhout gekend hebben. Allemaal ferme pastoors, goeie priesters. Natuurlijk hadden ze hun eigenaardigheden. In ieder stak een stukje folklore. We kunnen er nu nog om lachen, vertellen nog graag over hun grappen en deugnieterijen. Goed. Dat doet niets af aan de grote waardering die we voor ieder van hen nu nog dragen.

PASTOOR ADRIAENSSEN 1893-1911

Onze herinneringen lopen terug tot vóór de oorlog 14-18. Loenhout was in die tijd een bloeiende parochie, een pracht dorp. Het had zijn lange, brede dreven vanuit het dorp naar het kasteel van Montens en vanaf Terbeek naar Maxburg. Het had zijn magere korenvelden en zijn brede heggen die ze moesten beschermen, zijn weilanden en beemden zonder pinnekensdraad, zijn bossen rondom het kasteel en het groot mastenbos in de Munt, zijn purperen heide waarvan de namen Heiweg, Hoenderheidebeek, Stapelheide en Heibaart nog getuigen. Loenhout had zelfs een Tommelberg en twee windmolens, waarvan de oudste van de twee in een stormwind van 1911 zijn kap en vleugels verloor.

De eerste indrukken blijven altijd bij. Het kon toen nog echt spikke-stikke donker zijn. Dat kennen de kinderen nu niet meer. We hadden alleen een petrollamp en een stallantaarn. Sommigen hadden nog een carbuurlamp op de fiets. 't Was al. Als we 's morgens vanaf ons Eerste Kommunie alle dagen naar de zes-uur-mis traptten, konden we echt niets zien. Het was ook vroeg. Ik herinner me nog dat de witte Vissers, die al heel vroeg van het Tereik vertrok, door de beemden tot aan ons huis op de Dijk (nu Dijkweg) ons opwachtte! Met hem moesten we door de slijkstraten tot op de kasseien in 't dorp geraken.

In de kerk was het ijskoud. We trommelen met ons kloontjes op de vloer om toch warme voetjes te krijgen. Iedere morgen zagen we dan een oud pastoor aan het zijaltaar van O.-L.-Vrouw stil zijn Mis lezen. Hij woonde in de Tienpond en sukkelde iedere dag op hetzelfde uur met dezelfde glimlach - vergezeld door zijn meid "Zjoukevan-depastoor" - naar de sacristie. Dat was pastoor Adriaenssen uit Rijkevorsel, die op 23 september 1893 te Loenhout pastoor was benoemd. Hij bleef pastoor tot in mei 1911. Hij was een zeer eenvoudig man, koekegoed, met heel veel kennis van de geschiedenis van Loenhout. Op het bisdom ligt nog een lange lijst met beschrijvingen van al de grafstenen die in de kerk en op het kerkhof lagen. Hij overleed op 29 februari 1920.

PASTOOR LEERS 1911-1918

Dan hebben we Jozef Leers gehad. Uit Antwerpen. Hij werd hier op 11 mei 1911 benoemd. Als we onze Eerste-Kommunie mochten doen, hadden wij het tijdens de laatste week zeer druk. We moesten leren biechten, leren te kommunie gaan en zorgen dat we konden antwoorden op de vraag of Jezus door de Kommunie heel dicht bij ons kwam, binnen in ons hart en dat we dan ons handjes voor ons ogen moesten houden en tot "Jezus-in-ons-hartje" bidden. Iedere dag van die week kwam dan pastoor Leers uit de sacristie - woonde hij die week daar? - Het was in onze kinderogen een oude man, met grijs haar, een echte vriendelijke grootvader. Bij de Eerste-Kommunie kwamen vader en moeder mee naar de kerk, wij knielden op de kommunie-bank tussen onze ouders. Ik heb me nooit zo geborgen geweten als op die dag. Pastoor Leers moet een heilige geweest zijn.

Een ogenblikje. In 1950 moest ik preken te Meerhout-Zittaart waar de toenmalige Loenhoutse onderpastoor Ceuleers nu pastoor was. Ik zei iets over die "heilige man". Ja, zei Ceuleers, zeker een heilige maar geen stijve heilige om tegen een pilaar te staan. En Ceuleers vertelde: als hij in 1909 onderpastoor te Loenhout werd benoemd, was het aan de priesters nog verboden fiets te rijden. Er was voor elke uitzondering een geschreven toelating van het bisdom nodig. En pastoor Leers die jong van hart bleef en door zijn sportieve onderpastoor onder druk werd gezet, kocht bij Jef Muis twee fietsen, een voor

Ceuleers en een "voor zijn eigen". Met Jef Muis gingen ze op de Hofdreef leren fietsen. Het pakte snel, ze konden al recht blijven, oefenden een paar dagen, een week ... maar in die dagen had Loenhout nog een paar godvruchtige kwezels, die pastoor en onderpastoor overschreven naar het bisdom Mechelen. Er kwam direct een brief dat ze op de "openbare weg, zonder toelating des bisdoms" niet op een fiets mochten verschijnen. 't Is niks, zei pastoor Leers, dan rijden we maar rond op zolder. Nee, zei Ceuleers, wij rijden in den hof: 'n hofpad is privaat bezit, geen openbare weg, en als die verdekkese kwezels door de haag komen loeren, smijt ik met 'n klot eerd recht op hun neus.

Pastoor en onderpastoor Leers en Ceuleers kenden nog de vóór-oorlogse tijd, kenden Loenhout met zijn bonden en gilden, met zijn jonge boerenbond en nieuwe melkerij, met zijn veebonden en brandverzekeringen, met zijn wederzijdse hulp in de gemeente. We hadden de geburen nodig, en konden vrij op ieders werf rondlopen. Er kwam soms wel eens een ruzie om de kinderen of de kiekens, maar daar moest de pastoor niet tussen komen. Loenhout had zijn ambachten. Ge kunt niets indenken dat in Loenhout niet kon gemaakt of hersteld worden. Loenhout had zijn ontspanning met de handboog, de kruisboog en de "bus"-gilde. Deze laatste schoten met een echt geweer. Loenhout had zijn feesten, zijn kermissen en elke bond had zijn teerfeest en in de winter nog een "worstenbrood".

Loenhout had een bestuur waar ze in de omtrek jaloers op waren. Een kasteeldame, juffrouw Lowies, die alle dagen vanuit haar kasteel naar de kerk stapte, met een blik van een inspectrice, vergezeld met dat klein nonneke, een Zwartzuster uit Antwerpen, die haar moest dienen, dag en nacht. Loenhout had 'n burgemeester met 'n pitteleer, waar Kerstje Oostvogels zo nijdig op sakkerde, had 'n secretaris, 'n notaris, een prefekte van de congregatie. Loenhout had ook zuster Prudence. Ze vertelde later overal dat ze mij op de papschool had leren spreken en dat het niet haar schuld was dat ik nu niet meer zwijgen kan!

En toen begon de oorlog in 1914. We waren zes jaar oud. We hoorden niets anders meer dan "soldaten die opgeëist werden, paarden die moesten afgestaan worden, fietsen die verborgen werden in een hooimijt of weggestopt in de grond". Loenhout was in paniek, leefde vier jaar lang in angst.

We vragen ons nu nog dikwijls af: hoe heeft die noodsituatie op ons als kinderen ingewerkt? Wat begrepen wij van het lijden van vader en moeder, van al die vluchtelingen naar Holland? In hoever waren wij bewust betrokken in al die ellende? Ik weet het niet, of ik weet het niet meer.

Alleen kan ik het mogelijk vergelijken met andere noodsituaties. Bijvoorbeeld bij een

uitvaart. Vader is gestorven, wordt begraven en na de dienst zit heel de familie samen. Moeder schreit. Kinderen kijken naar moeder: toe moeke niet schreien. Moeder drukt de kinderen tegen haar aan. "Ik zal niet meer schreien. Goed, ga maar spelen." Kinderen vergeten en spelen bij de begrafenis van vader! Hoe kan dat? Dan komen ze weer bij moeder: "moeke waar is ons vader nu? Komt vake nooit meer terug? Moeder schreit weer en de kinderen begrijpen moeders verdriet nog niet. In zo'n situatie moeten wij als kinderen toen ook geleefd hebben. Onbewust of half bewust, soms lachend en bewonderend uitkijken naar al het nieuwe dat de oorlog in Loenhout bracht, met die eerste Ulanen, de eerste verkenners van het Duitse leger die in groepen van vier te paard de streek moesten verkennen. We kwamen pas uit 't school als er op de Huffel zo'n vier man met zware kapoten en een pinhelm op de kop met vurige paardjes binnen reden, romdom alles afspiedden, recht in de stijgbeugels gingen staan om over de schrans van het kerkhof te zien of er geen vrijeschutters zaten. Wij, kinderen, gingen lopen, maar bleven op de hoek van het Kerkblok staan kijken en afwachten.

En dan kwamen die "zeppelins". We hadden ze nog nooit gezien. Dat waren sigaarvormige vliegtuigen, zonder vleugels, die hoog in de lucht over Loenhout wegschoven. We noemden ze "Duitse varkens zonder poten". Dan kwam de elektrische draad tussen Zundert en Loenhout, waar niemand boven, over of onderdoor of tussendoor de andere kant kon bereiken. Levensgevaarlijke draad, die streng door de Duitsers bewaakt werd. Om het half uur trok een patrouille van uit de veldkeuken in 't dorp over de Dijkstraat bij ons voorbij, dag en nacht. Gedrilde soldaten, die altijd marcheerden op "eins, zwei, eins, zwei", die nooit omkeken, nooit lachten, ijzeren mannen met een stalen masker. We waren echt bang van die moffen, van die Pruisen. Er goeide haat in ons. Weg met de moffen.

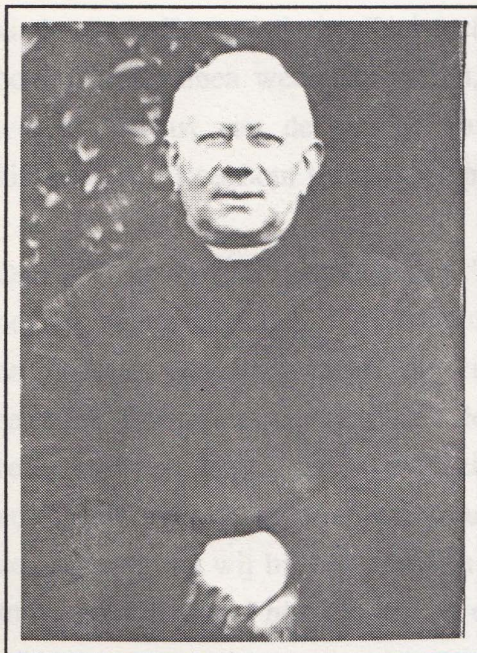
Maar dan is dit gebeurd. Het was op 't einde 1915 of begin 1916. Ijzige wind en sneeuwregen. We speelden binnen aan de heerd bij het open vuur. Ons marbollen rolden beter hier op de stenen vloer. En dan komt plots langs de moosdeur een reus van een Duitser binnen, met zware botten, dikke kapmantel en pinhelm. Wij verschrokken geweldig. Hij bezag ons, bleef ons aanstaren, bewoog niet meer, als vastgenageld aan de grond. Dan zag hij een stoel bij de tafel. Plofte daar neer en met zijn kop op de tafel begon hij hardop te schreien, te snikken. Dat hadden wij nog nooit gezien, een ijzeren Duits, die schreien kon, minuten lang. Ik zie moeder nog naar hem toegaan, even op zijn schouder tikken en de vraag: Ook kinders? Hij stak zijn rechterhand omhoog met de vijf vingers wijd open: "Fünf, zei hem. En riep dan opnieuw: "fünf Kindern" en met zijn kop in zijn handen bleef hij daar zitten schreien.

Wat moest moeder doen? ik weet het niet meer. Ze zal, zoals gewoonlijk, wel enkele boterhammen met hesp gegeven hebben. Die Duitsers stonden op streng rantsoen, leden

ook honger. Het waren ook mensen. Dat heb ik toen begrepen. Mensen, gelijk ons vader, die van hun kinderen worden weggerukt en ver van huis in het vuur worden gejaagd. 't Zijn ook mensen. Sinds die morgen heb ik de Duitse soldaten anders gaan bezien.

De oorlog blijft duren, altijd meer mensen komen bedelen, "een brood a.u.b. of een boterham, een schietkorf patatten, of 'n korf raapkolen". Die raapkolen die op de boerderij alleen dienden voor de koeketel. Die mensen waren blij met raapkolen. Dat konden, wij, boerenkinderen, niet vatten. Er is daar eindelijk wel wat hulp uit Amerika gekomen met komiteiten voor de soepbedeling. Onderpastoor Ceuleers had zijn handen vol en pastoor Leers, die zoveel mensen nog had getroost, wordt ziek, sterft een paar weken later op 20 februari 1918.

PASTOOR ROEST 1918-1935

Nu komt pastoor Roest, een boom van 'n vent, een man met grote stappen en wijde gebaren. Iemand die nooit rust en ook niet kon roesten. Hij werd benoemd op 21 maart 1918 en bleef tot 1935. Tijdens die 17 jaar van zijn pastoorschap is Loenhout fel veranderd. De zalige afzondering van vóór de oorlog verdween. De verstopte fietsen werden weer boven gehaald. Daar reden auto's met grote toeters door de Kapelstraat. De boeren kochten landbouwmachines, pikmachines, zaaimachines, nieuwe dorsmolens, en de melkerij floreerde. De oorlogsmiserie werd vergeten.

Het onderwijs voor jongens en meisjes werd opnieuw georganiseerd. Voortaan tot 14 jaar naar school! En de meisjes en jonge moeders kregen kooklessen. De boerenjeugd had zijn avondlessen. Er bleef weinig over van de vooroorlogse jaren, tenzij misschien de oude veten en ruzies, die jaren waren ingekankerd en telkens bij de kleine dorpspolitiek openbarstten.

Wat ook bleef, was de stille naijver tussen de twee fanfares, die dank zij een beetje wringerij tot de beste van de Kempen werden gerekend. Het ging tussen de grote en de

klein "harmonie" zoals ze dat hier zegden. Veel verschil was er niet. Ze stapten alle twee in de processie, hadden ieder hun lokaal, speelden alle twee in de winter toneel of "conseer". Ze trommelden en bliezen dat ze zweetten, en als de processie stil hield in het dorp, gingen ze gauw in stilte hunne bugel leegkloppen en hun keel eens vullen met een pint bier. Anders houdt ge dat niet vol. De grote trommel of "groskès" en de bombardon vielen bijzonder in de smaak van de Loenhoutse mensen. Ik kende niet veel van muziek en zong nog vals ook, maar als ik die fanfares zag voorbij sleffen, kreeg ik enorme bewondering voor de man met de groskès, die hij als een groot botervat op zijn buik droeg, rechts met zijn wapen in de zij stompte en boven nog met een koperen scheel aframmelde. En dan de man met de bombardon! Die man moest alleen maar de zware noten weergeven en dat kon hij goed. Hij tufte volgens de maat in de "embouchure" of mondstuk, maakte een krachtig basgeluid met "apoe ... apoe ... apoe ...". Er was maar één noot. Meer moest ge niet kennen. Ik heb altijd gedacht dat ik het ook nog zou kunnen.

Ook de kerkgemeenschap, de parochie werd nieuw. De mensen eisten nieuwe vormen en aangepaste organisaties. Er was daar de nieuwe onderpastoor Borgers, die hier voor de kinderen de Eucharistische Kruistocht (E.K.) oprichtte. We hadden nu een eigen kinderbond, we kwamen wekelijks samen, we zongen van "Door zovele lieve kleinen ..." we werden bewust van de waarde van de H. Kommunie. Die kruistocht heeft op alle kinderen van Loenhout tijdens de opeenvolgende generaties een diepe stempel gedrukt.

Dan is er nevens de studentenbond "Wees U zelf" een jeugdorganisatie opgericht voor alle boerenjongens (B.J.B.). Onderpastoor Gillis kon in zijn beste dagen de jongeren bezielen en begeisteren. Hij bleef jong met de jongeren, leidde dezen naar studiedagen en retraites, fietste met zijn vrienden de Kempen rond. Als hij eens met enkelen door Brecht reed, was zijn singel, die hij over zijn toog moest dragen, losgeraakt en sleepte nevens het achterwiel over de grond. Dat vrouwke van Brecht had het gezien. "Meneer pastoor, zei ze, dat ding dat wij bij een peerd 'n buikriem noemen, dat hangt bij U los!" De onderpastoor kon zijn singel nog vastmaken en wist nu hoe dat ding bij een peerd heette.

De bond van het H.-Hart was de zorg van pastoor Roest zelf. Daar heeft hij jaren lang al zijn beste krachten aan gewijd. Hij had het trouwens fijn georganiseerd. Ieder wijk kreeg van de pastoor 'n wijkmeester. Die wijkmeesters moesten iedere maand bij al de leden van hun wijk de kaartjes rondragen, zelf praten met die mensen. Ze kenden hun leden, wisten de nood van ieder gezin. Als ze dan maandelijks op de pastorij samen geroepen werden, mochten ze verslag geven, wensen uitdrukken, plannen maken, enz. Pastoor Roest had met die wijkmeesters een echte "parochieraad" samengesteld. Dat woord kende hij wel niet. Dat doet er trouwens niets aan. Voor ons is het een van de best werkende

"parochieraden" geweest, die we in de Kempen gekend hebben.

De onderpastoor Borgers kon veel beter preken dan de sympathieke pastoor Roest. Uitgenomen als de grote kermis van september in aantocht was. Wat kon die man in vuur en vlam schieten om de dreigende gevaren aan te klagen! Wat kon hij donderen en op de preekstoel slaan om het dansen en de danstenten uit zijn parochie te weren. Heel Loenhout beefde onder zijn bedreigingen van zonden en zondenstraffen ... tot aan de hel toe. De jonge mannen twijfelden of ze wel naar de danstent zouden gaan dansen en dan liefst 's avonds laat, als ze niet gezien werden. En de meisjes van de congregatie van O.-L.-Vrouw wisten zeer goed dat ze opgetekend werden wie niet en wie wel dansen ging. Wie het toch waagde, vloog 's anderendaags buiten uit het paradijs van de congregatie onder het dreigend zwaard van de prefekte!

Die donderpreken zijn als een regenbui over het dorp voorbij getrokken. We kenden de pastoor en ieder nam er het zijne van. Maar wat wel bleef, dat was zijn simpele doening van alle dagen. Die man moet ijzersterk geweest zijn om klokvast alle dagen te 5 uur in die winterse ijskoude kerk te gaan bidden, om 6 uur de H. Mis op te dragen (als de onderpastoor de wekker nevens zijn bed niet gehoord had). Hij bleef in de Mis van 7 uur en gaf nog een half uur catechismus voor dat hij koffie ging drinken. Het was een wonderbare man, die we altijd bewonderd hebben.

Kees Vermeiren (nu E.P. Cornelius Vermeiren!) en ik, uw dienaar, hebben samen bij pastoor Roest onze plechtige kommunie gedaan. We waren zelfs "gepaard", een oude gewoonte van goed bevriende families, die spijtig genoeg verdwenen is. We hebben samen 7 lange jaren te Hoogstraten gestudeerd en deugnieterijen uitgestoken. Wij zijn alle twee in het klooster getreden, Kees bij de Witte Paters van Afrika, en ik bij de Dominikanen. We hebben in hetzelfde jaar 1934 de priesterwijding ontvangen. En pastoor Roest heeft met een stille dankbaarheid onze eremissen geregeld. Hij had ons zien opgroeien vanaf de plechtige kommunie, had ons bijgestaan, en voor ons gebeden. Als we verleden jaar ons vijftigjarig priesterjubiläum mochten vieren, hebben we nog dikwijls over pastoor Roest gesproken. Met een zeer grote dankbaarheid.

Als hij op 15 oktober 1935 ontslag nam en naar "de" Wildert-Essen trok heb ik hem vóór en tijdens de oorlog nog bezocht. We vonden in de Wildert dezelfde pastoor die niet kon rusten en daarom ook niet kon roesten. Hij overleed op 22 september 1946.

PASTOOR VERSCHUEREN 1935-1951

Dan wordt Joannes Julianus Verschueren op 14 november 1935 aangesteld. De oud-soldaten van 14-18 en de pastoors van zijn "kranske" noemden hem altijd "Maat Verschueren". Hij was altijd een gewone kameraad, een stille maat die - om zijn stilte - niet altijd begrepen werd. Meer bureelmens dan zijn voorganger maar even bezielde en toegewijd. Hij werd te Loenhout plechtig ingehaald, zoals ze dat te Loenhout alleen kunnen. Op de hoek van de Stoffezandstraat en het Kerkblok hing boven de ingang van de staminee een groot uithangbord, met deze verzen, door de stamineebaas zelf gemaakt:

Hier op het hoekske
 Laat men geen enkel vloekske
 En dat zal zo blijven duren.
 Welkom meneer Verschueren.

Pastoor Maat Verschueren had als brancardier de oorlog van 14-18 meegemaakt. Hij heeft die tragedie vier jaar lang aan de IJzer in de barakken, in het slijk en de loopgrachten doorstaan. Soms hadden wij de indruk dat hij door dat leven gestaald was tot een schijnbaar hard man, een strenge heer die geen tegenspraak dulde. Hij was pastoor. Hij nam de verantwoordelijkheid van zijn ambt op zich. Er waren wel eens godvruchtige mensen, die hem raad wilden geven: "meneer pastoor ge zoudt dit toch moeten doen, dat toch op de preekstoel eens moeten zeggen, ge moet toch oppassen voor die en die, enz. ". Pastoor Verschueren kon dit zwijgend aanhoren, een kwartier lang. Dan stelde hij een simpel vragstuk: "wie is hier te Loenhout pastoor benoemd?" - "Gij zeker meneer pastoor" - "Wel ga dan maar rustig naar huis, ik zal wel doen wat ik moet doen". Ik kan zo nog meer staaltjes geven van zijn korte antwoorden. In de grond was hij zo niet. Integendeel. Hoe meer wij hem benaderden, hoe meer we ondervonden hoe onrustig die man was. Hij was in zekere mate bang een beslissing te nemen, angstig of zijn woorden geen pijn hadden gedaan. Hij heeft me dikwijls tijdens de oorlog naar Loenhout geroepen om te preken voor dit en dat, voor die bond, voor die jeugd, enz. Telkens konden wij samen praten. Wij leerden hem langzaam kennen als een voorzichtig mens, die uiterlijk rustig en traag door de straten ging, weinig woorden gebruikte, maar op het juiste moment zo bevrijdend spreken kon, raad geven, aanmoedigen. Een goed mens. Hij was uit het

onrustig stadsleven van Antwerpen naar het stille Loenhout gezonden om een vredelievende landelijke pastoor te worden. De dreigende oorlog in de jaren 1938-1939 en de doorbraak van en het losbarsten van alle geweld, heeft zijn leven op andere banen geleid. Op 11 mei 1940 raasden Duitse vliegtuigen over Loenhout om er brand te stichten, op 14 mei werd Loenhout gebombardeerd. Op drie dagen werd Loenhout een puinhoop. Maar erger dan de vernieling van de gebouwen was de ellende van de mensen zelf. Mensen en kinderen die gedood werden, mensen die geen onderkomen vonden, mensen die honger leden, vier jaar lang tot het na 4 september 1944 weer herbegon. De zogenaamde bevrijding van Loenhout was akelig. De beschieting door Engelse troepen, hun vliegtuigen, artillerie en tanks hebben vernieling gezaaid. De gedwongen evacuatie op 22 oktober en het terugkeren, in vernielde en leeggeplunderde huizen gaf geen gevoel van uitkomst. In Loenhout sprak niemand over de zogenaamde "vreugde van de bevrijding"!

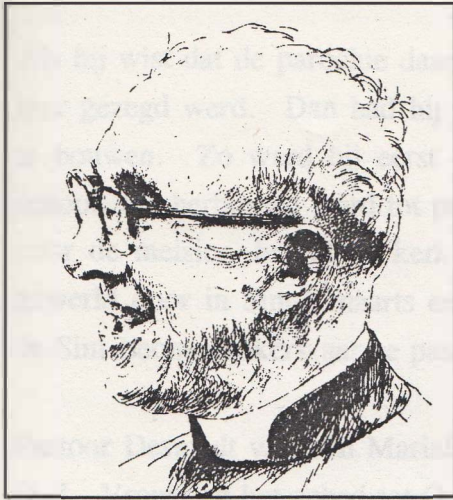
Dan volgt van november 1944 tot maart 1945 de zenuwslopende ramp van de V-wapens. De V-1 en V-2 en het afweergeschut dat - om Antwerpen te beschermen - boven onze buitendorpen werd afgeschoten. Dezelfde angst bleef over Loenhout hangen.

Wat kon de pastoor, wat konden de priesters doen? Het zijn de herders van de kudde die hun leven moeten geven voor hun schapen, zegt Jezus van Nazareth. Het zijn geen huurlingen, die gaan lopen. En Loenhout mag er fier op zijn dat de pastoor en de onderpastoor zich die vier jaar totaal hebben ingezet om bij de mensen te blijven, het lijden te verlichten, hulp te bieden waar het kon. Het was zwaar, ook als de onderpastoor in een bui, totaal overspannen, zijn klachten op de preekstoel op een zondagmorgen niet zwijgen kon. Pastoor Verschuere is niet kwaad geworden. Nog dezelfde dag schreef hij naar het bisdom om begrip voor die hardwerkende onderpastoor. "Neem het hem niet kwalijk, ik doe het ook niet, wij moeten verder kunnen samenwerken."

1940. De pastoor moest zorgen voor een noodkerk. De eerste maanden in de kleine parochiezaal, dan in de kruisbeuk van de vernielde kerk die overdekt werd. Als in januari 1945 het dak van de kruisbeuk door een V-bom in elkaar stuikt, verhuist men naar de zaal "Heidegalm".

Pastoor Verschuere was een fijne diplomaat. Hij kon zeer rustig een zaak voorbereiden, plaatste stil zijn pionnen - hij was een goed schaakspeler - en bereikte dat de kerk weer opgebouwd werd, dat de parochie herleefde. De parochie van Loenhout herleefde, maar de pastoor niet. In maart 1951 moest hij wegens overspanning voor een maand - op doktersbevel - op rust gaan, kwam dan weer terug. Hij nam ontslag op 30 september van hetzelfde jaar 1951. Voor hij ging vertrekken, heeft hij aan het bisdom nog gevraagd om de onderpastoor van Sint-Lenaarts, Gust Desmedt, hier als pastoor te benoemen. Deze nam het aan. Maat Verschuere is als rustend priester drie jaar later te Wilrijk gestorven op 16 november 1954.

PASTOOR DESMEDT 1951-1967

Zo komen wij bij pastoor Gust Desmedt, geboren te Minderhout op 10 februari 1903 en priester gewijd op 2 juni 1928. Hij was pastoor te Loenhout van 11 november 1951 tot 23 april 1967.

Eigenaardig genoeg. Hoe beter ge een pastoor kent, hoe moeilijker het wordt over hem te schrijven. Wij staan nog dicht bij hem. We kunnen onder elkaar met bewondering over hem spreken, maar schrijven over de rijkdom van zijn hart, dat gaat niet. Als jonge priester werd hij in 1928 professor-subregent te Hoog-

straten "in 't simmenorrie".

Hij vertrok uit Hoogstraten in 1936 naar Sint-Lenaarts. Hij werd hier onderpastoor bij E.H. Edmond Van Noten, die er sinds 1928 als pastoor fungeerde. Al waren zij zeer verschillend van karakter, ze hebben met hun beiden Sint-Lenaarts als 't ware wakker geschud, georganiseerd en geknood. Ook de andere onderpastoors, als Louis Michiels en Karel Matheussen, hebben veel bijgedragen om hier een modelparochie op te bouwen.

Pastoor Van Noten had wel graag dat zijn onderpastoor Desmedt hem zou opvolgen "als hij zelf niet meer kon". Goed, maar Van Noten kende geen grens van zijn "kunnen" en bleef hier pastoor tot zijn 87ste jaar! Intussen had pastoor Desmedt de stiel van pastoor al 16 jaar in Loenhout uitgeoefend. De wens van Van Noten werd toch uitgevoerd, toen pastoor Desmedt - tot spijt van de Loenhoutenaren - naar zijn oude parochie Sint-Lenaarts terugkeerde.

Laten wij vooraf nog zeggen dat alle pastoors, die we in Loenhout hebben gekend sinds pastoorke Adriaenssen goede mensen waren en vrome priesters. Ook pastoor Desmedt had die kwaliteiten, maar hij was anders. Juist dat "andere" kunt ge moeilijk weergeven. Alleen enkele aanduidingen, enkele karaktertrekken die ons zijn opgevallen.

Pastoor Desmedt had een ingeboren gaven van zachtheid in zijn spreken en handelen. Hij was geen bevelhebber. Hij commandeerde niet. De woorden van inspraak, medebeheer en medezeggenschap heeft hij niet veel gebruikt. Maar praktisch waren ze in zijn leven en doening ingebouwd. Hij kon de noden van Loenhout aan zijn parochianen doen aanvoelen, hij kon vragen oproepen, hij kon suggereren wat er moest gedaan worden. Hij kon mensen, bijzonder de jongeren, aan het werk zetten. Een parochie bloeit door en met

de parochianen, de herder moet het kader scheppen, de middelen aanbieden, het voedsel geven.

Als hij wist dat de parochie daarvan overtuigd was, kon hij "in zijn kram schieten", zoals hier gezegd werd. Dan had hij een ongehoord doorzettingsvermogen om zijn plannen uit te bouwen. Zo werd hij eerst de bedelaar, en later de bouwer van de oude katholieke school, die herbouwd werd tot parochiezaal (of liever parochiezalen). Hij bouwde scholen voor de meisjes, bracht de kerk verder in orde. Hij heeft als bouwmeester later verder gewerkt door in Sint-Lenaarts een nieuwe kerk te bouwen op het gehucht Veerle en door de Sint-Leonarduskerk aan te passen aan de nieuwe liturgie.

Pastoor Desmedt was een Mariale pastoor. De aandacht voor O.-L.-Vrouw, de hulde aan O.-L.-Vrouw en het gebed tot O.-L.-Vrouw, het samenwerken met O.-L.-Vrouw, alles om Christus, alles om het Rijk Gods. Dat was een wezenstrek van zijn apostolaat. Het trof ons des te meer omdat wij er zelf zo dikwijls bij betrokken werden door het dominikaans Rozenkransapostolaat en de Maria-missies.

Een groep dominikanen kwam hier voor het Maria-jaar van 1954, voor het Lourdesjaar in 1958, voor de grote missie met de voorbereiding en de hernieuwing.

Zijn Lourdesbedevaarten, die hij voor de parochie leidde, waren hoogtepunten in zijn Mariaal apostolaat.

Zijn Mariadevotie was uitgezuiverd van alle overdrijvingen en nevenverschijnselen. O.-L.-Vrouw stond niet tussen God en de pastoor. Neen, de pastoor stond nevens O.-L.-Vrouw, en samen konden ze opkijken naar de eeuwig-levende Christus. Samen konden ze bidden en terwijl hij bad, vertelde O.-L.-Vrouw dan in de rozenkransmysteries het leven van haar zoon Jezus van Nazareth. De pastoor was bewust dat Moeder Maria zich totaal had ingezet voor haar Zoon, altijd bekommerd en altijd actief "om de anderen". Dat "zich inzetten voor de anderen" heeft zijn leven gericht, en zijn werk beziield. Het was voor hem eerst en vooral een samenzijn met allen, gezonden en zieken, georganiseerden en alleenstaanden, jongeren en ouderen, werkgevers en werknemers, boer en tuinder. We zeiden dikwijls: hoe kan hij dat allemaal gedaan krijgen?

Hij was de eerste Loenhoutse pastoor die auto reed. Het gaf hem de mogelijkheid om in en buiten de parochie zijn zieken te bezoeken. Onze pastoor was gekend in alle klinieken waar Loenhoutenaren konden geraken. Hij had een mobiliteit die de vroegere pastoors nooit gekend hebben. Zijn auto heeft de enge parochiegrenzen doorbroken. Loenhout werd een "parochie zonder grenzen".

Zijn auto was ook zijn ontspanning. Als er ergens een "kranske" was van pastoors uit de

omgeving, had hij altijd een reden om eerst eens gauw een paar zieken, die langs zijn reisroute woonden, te bezoeken en om dan - natuurlijk te laat - bij zijn confraters aan te komen. Stralend gelukkig en ontspannen.

Na zijn verblijf te Loenhout vertrok hij terug naar Sint-Lenaarts. Hij heeft hier even hard en even vruchtbaar gewerkt als in Loenhout. Hij nam ontslag in 1978, bleef even levenslustig en vitaal als vroeger ... tot een auto-accident, waarbij hij zijn heup brak, hem van de geliefde "mobiliteit" naar de ongewenste "immobiliteit" dwong.

Hij was een gebroken man. Rechtzinnig gezegd: hij heeft het nooit kunnen begrijpen. Nog vol levenskracht zijn en niets meer kunnen doen, nog naar de anderen willen toegaan en niet kunnen. Gewoon stil blijven liggen in een gasthuis, geradbraakt en geraakt in hoofd en zinnen. En verder aftakelen! Dat was het zwaarste offer van zijn leven. Iedere morgen heeft hij aan God gezegd: uw wil geschiede, doe Gij maar wat ge wilt, alles is goed. Iedere dag heeft hij geworsteld om dat morgengebed van overgave te verwezenlijken ... tot op 11 maart 1985 God de poort van de eeuwigheid heeft geopend, en onze goede, nooit-rustende pastoor in de eeuwige zaligheid heeft opgenomen.

P.S. Al deze persoonlijke herinneringen, die me nog voor de geest zweven, heb ik in deze bladzijden opgevangen. Ik gaf alleen een persoonlijke kijk op de zaken. Graag wil ik ze aan 't Loenhouts Parochieblad geven.

Antwerpen, 18 november 1985

door J. Van Dongen

Dit wordt natuurlijk "hedendaagse geschiedenis": herinneringen die nog te vers zijn om al die mooie naam "herinnering" te dragen. Maar de 100 jaren moeten vol zijn. En daarvoor heeft de huidige pastoor met brio gezorgd, door de 26 dienstjaren die hij al achter de rug heeft hier in ons eigenste Loenhout, een serie jaren die nog krachtig voortloopt, tot ieders contentement! Ik wil proberen - zoals ook pater Bogaerts' bedoeling was - "de mens" in de pastoor te benaderen: geen wierook die alleen maar het reukorgaan overdadig prikkelt, geen fanfaregeschetter dat de gehoorzenuw pijn doet, geen holle woorden die ten slotte maar blabla zijn. Nee, liever enkele eerlijke beschouwingen, misschien nogal anekdotisch.

We beginnen met de dag van 14 mei 1967, Sinksen: inhaling van de nieuwe pastoor. In april was zijn benoeming al gebeurd en bekend gemaakt, maar de Plechtige Communie en de Loenhoutse Mei moesten eerst nog afgewerkt worden, vandaar dat uitstel. Het was een echte lentedag, zonnig en droog. De onderpastoor van Herentals Sinte-Waldetrudis, E.H. Jos Noyens, toen een fleurige man van 46 jaar, begon zijn groot avontuur als pastoor van Loenhout, bij deken Jozef Lauwerys, van Hoogstraten: daar moest hij samen met de deken van Herentals, E.H. Van Elst, en de pastoor van Brecht, E.H. Alex Vlaminckx, zijn "getuigen", de feestmaaltijd gebruiken en ook nog de "pastoorseed" afleg-

gen, zoals dat toen nog wet was. Tegen 2 uur zouden ze daarmee moeten klaar zijn, want dan kwam "men" ze afhalen met de auto, voor de plechtigheid aan de grens Hoogstraten-Loenhout: daar moest de begroeting door de burgerlijke autoriteiten plaats vinden. Na die formaliteit moest het hele gezelschap per auto naar het centrum, om van aan het Kapelletje langs de erehaag van schoolkinderen en in stoet naar de Kerk te gaan. Maar de afspraken waren ergens fout gelopen: terwijl "het geestelijk" in de dekenij van Hoogstraten zat te wachten, met de minuten alsmaar ongeduldiger, was er even groot ongeduld en ongenoe- gen aan de Loenhoutse kant, op de Vossingen én in het dorp, waar de kinderen de wacht optrokken ... Met een driekwartier vertraging kwam ten slotte alles nog terecht. En het mooie weer maakte veel goed. Evenals de uitgebreide stoet, waarin zowat alle verenigin- gen zich lieten zien en horen (de twee fanfares dan), de plechtigheid in de Kerk, met de preek van deken Lauwerys, en natuurlijk de viering in de parochiezaal, met speeches en het nodige "droog en nat". Pastoor Jos Noyens was gestart!

Hij kreeg een parochie onder zijn handen die door zijn voorganger, pastoor Desmedt, in

de loop van zijn 16 ambtsjaren van alles goed voorzien was, zo op materieel als op spiritueel gebied: Kerk puik in orde (aangepast aan de Conciliaire vernieuwing), parochiale meisjesschool en kleuterschool goed voorzien van scholieren, kleuters en ... lokalen, een parochiezaal die "gemoderniseerd" was naar de mate van het mogelijke en toen vereiste, en een processie van verenigingen, die allemaal (toen nog) liefst een proost hadden om het geestelijk woordje te brengen en de besturen aan te moedigen. Werk genoeg dus, maar er was ook nog de onderpastoor, met wie het' werk kon verdeeld worden. Althans de eerste jaren ... want in 1976 moest hij zijn "rechterhand" laten vertrekken, Leonard Kerstens (van "de Wildert"), die toen pastoor werd in Schoonbroek (Retie). Leon had 5 jaren dienst in Loenhout achter de rug en was bij de hele bevolking zeer geliefd voor zijn eenvoud en vriendelijkheid.

Was de start van onze pastoor enigermate "geaccidenteerd", de jaren die hij daarna het ene na het andere afwerkte, waren des te rustiger. Natuurlijk gebeurde er altijd wat waarover hij zorgen moest maken en waren er ook wel eens serieuze probleemsituaties, maar de rustige Kempenaar, die de pastoor altijd geweest is, en de vinnige werker die hij ook in Herentals geweest was, konden tegen een stootje. En er bleef altijd de stelregel die raad bracht: 'Ne mens doet zijn best, God doet de rest!' Niet forceren, zeker niet panikeren, maar een scheut geduld en een brede rug, die doen het ...

Zelf sta ik wel een beetje (of zelfs voor een groot stuk) buiten het spel, maar ik kan me toch moeilijk indenken dat pastoor Noyens met zijn mensen echt ruzie maakt, of dat hij vijanden zou hebben. Zou het daarom niet zijn dat hij zo graag in Loenhout woont en werkt, en dat hij geleidelijkaan zijn eerste plan om eens te gaan uitrusten in Kasterlee (of in Oostenrijk!) heeft opgegeven? Nee, hij is 100 % vergroeid met Loenhout: zijn hart klopt voor zijn Loenhoutse parochianen, en zo zal het blijven kloppen!

26 jaren dienst ... ze hebben de pastoor jong gehouden! Zijn snelheid is nog die van een veertiger in zijn volle mannenkracht, zijn stem nog altijd fors genoeg om het zonder micro en luidsprekers te doen, zijn maag nog taai genoeg om zelfs een verstopping na een gulzige notensnoeppartij te doorstaan, en zijn hele gestel heeft nog veerkracht en energie genoeg om het met een minimum aan slaap en rust vol te houden.

Ja, zeggen sommigen, "onze pastoor is een natuurmens", en zeggen ze: "daar ligt het geheim van zijn gezondheid en van zijn levenslust". Inderdaad, iedereen weet het, de pastoor heeft iets, nee, hij heeft héél véél met de natuur: lange jaren reeds verzorgt hij een handvol (twee handvullen!) katten en katers alsof het zijn adoptieve kinderen zijn; dit jaar heeft hij er nog een vier of vijf "pingegels" bijgenomen (die krijgen steevast iedere dag hun schotelletje melk achter in zijn tuin). En - verschiet niet! - zijn laatste "hobby" is een

levende rat: die mag ook al op zijn gunsten rekenen ... En de vogels in zijn tuin, het is alsof hij ze kent met naam en toenaam. Van hem heb ik geleerd dat er "heggemussen" bestaan.

Denk nu niet: die pastoor zit heel de tijd bezig in zijn dierenpark. Helemaal niet. Het is wel zijn vrijetijdsbezigheid en zijn ontspanning. De Kerk en de zorg voor het parochiale leven in al zijn schakeringen blijven zijn dagen vullen. Dat houdt in: de iedere week wederkerende uren dienst in de Kerk, de vergaderingen, de voorbereidingen van vieringen, het ontvangen van mensen, het regelen van ditjes en datjes, kortom een litanie zonder einde. Met als "toemaat" de dingen die van tijd tot tijd ook moeten gebeuren en heel wat aandacht vragen: tweemaal heeft hij grote schilderwerken in de Kerk laten uitvoeren, hij heeft een alarmbeveiliging voor de kunstschaten in de Kerk laten aanbrengen, hij heeft mee gezorgd voor de nodige vernieuwingen en aanpassingen in de scholen en de parochiezaal, en dit zijn dan de opvallendste buitengewone prestaties, waarvan de hele parochie kon getuige zijn.

Wat ook opvalt, als men zo een balans maakt van een kwarteeuw werken en leven, zijn de grote veranderingen die er plaats vonden in het hele maatschappelijke, ook parochiale leven. Van pastoor-met-onderpastoor is hij de eerste pastoor-zonder-onderpastoor geworden: de tweede-in-bevel is er niet meer. De zusters die een eeuw lang zorg hadden gedragen voor het onderwijs en voor een groot deel ook voor het kerkelijk leven, zijn in 1983 vertrokken: het klooster is nu een krantenwinkel (men kan er ook zijn lottobiljetten kwijt!).

Waar iedereen (haast iedereen) in 1967 nog "kerkte" op zondag, is dat nu een praktijk van een steeds kleiner geworden gedeelte van de parochianen, in Loenhout zoals in de hele samenleving in West-Europa.

Het "boerenkarakter" van het dorp dat jaren lang (de hele geschiedenis) zo opvallend was, heeft de plaats geruimd voor een heel gemengde bevolking, de boerderijen langs de grote wegen op ruime afstand van mekaar, hebben concurrentie gekregen van dichter opeengestapelde ééngezinswoningen - laten we maar zeggen: villa's - in nieuwe verkavelingen; zandige of slijkerige landwegen zijn vervangen door gebetonneerde verkavelingswegen, waar het gezellig fietsen is om niet te spreken van de tractoren die geen problemen meer kennen van vastrijden; een autosnelweg heeft Loenhout wijd en zijd bekend gemaakt als afrit, maar tegelijk ook een lelijke kras getrokken door het landschap; het "oude dorp" is onherkenbaar verfraaid tot een halfstedse wijk; Loenhout is Wuustwezel geworden ... al mag het zich nog "deelgemeente" noemen ... Dat alles heeft pastoor Jos Noyens meegeemaakt als eerste getuige. Als hij in de hemel komt, zal hij in het kranke van de voorgangers-pastoors kunnen vertellen en nog eens vertellen over wat er allemaal veranderd is ... Zullen die hem geloven? Pastoor Gust Desmedt, die wel, want die heeft er nog alles van meegemaakt, maar pastoor Verschueren en pastoor Roest, die zullen moeten denken dat hij

"overdrijft" of "fantaseert" ...

Laat deze terugblik als staartje krijgen de oprechte wens (namens de hele Loenhoutse bevolking uitgesproken) dat onze nog vitale pastoor ook de volgende jaren Loenhouts "goede herder" mag zijn ... stilaan op weg naar het jaar 2000.

Mrs. Louis Van Dyck, schouder.

Geboren te Loenhout 21 januari 1881

Missionaris in Congo (1907-1937), tot bisschop gewijd in 1916, overleden in Kampenevangelie (Congo) op 4 december 1937.

Mrs. Louis Jansen, schouder.

Geboren te Lommel op 19 november 1918, missionaris in Belgisch-Congo/Zaire (1943-1948), tot bisschop gewijd in 1963, overleden (op terugreis naar Zaire) in Abids op 20 april 1982.

DE "PARELS" VAN ONZE LOENHOUTSE PRIESTERS

Mgr. Louis Van Dyck, scheutist.

Geboren te Loenhout 21 januari 1862.

Missionaris in China (1887-1937), tot bisschop gewijd in 1916, overleden in Kwei-hwa-tch'eng (China) op 4 december 1937.

Mgr. Louis Jansen, montfortaan.

Geboren te Loenhout, 19 november 1919, missionaris in Belgisch-Congo/Zaire (1947-1988); tot bisschop gewijd in 1962; overleden (op terugreis naar Zaire) in Malle op 20 april 1988.

III. LOENHOUTSE PASTOORS SINDS 1277

De gelegenheid is er nu om eens wat verder achteruit te kijken in de voorbije eeuwen, en zo goed als het kan, een lijst op te maken van de vele pastoors die de geestelijke zorg hebben gedragen over Loenhout. Heel wat archiefwerk terzake werd rond 1900 verricht door P.J. Goetschalckx, die de resultaten van zijn opzoekingen publiceerde in het tijdschrift "Bijdragen tot de Geschiedenis, bijzonderlijk van het aloude Hertogdom Brabant". Voor pater L. Bogaerts waren ze de startbaan om verdere studies te maken. Wat hier volgt, danken we dus aan die speurders.

We mogen zeggen dat de parochie Loenhout bekend is in de dokumenten vanaf het einde van de 13de eeuw. De eerste naam van een "pastoor" duikt op in een akte van 1277: het betreft een zekere PAULUS. Hij was namelijk pastoor van Loenhout, toen Arnold van Leuven, de heer van Breda, de tienden welke hij te Loenhout bezat, verkocht aan de Abdij van Sint-Bernards te Hemiksem, en haar ook het patronaat (= het recht om een pastoor te benoemen) over Loenhout schonk. Met die Paulus begint dus de lijst van de ons nog bekende pastoors. We mogen redelijkerwijze veronderstellen dat er reeds vóór hem pastoors waren, maar hun namen blijven verborgen in de dichte nevels van een verleden.

Als we dan straks met een genummerde lijst uitpakken, moet de lezer(es) het geheel blijven relativiseren: we geven alleen maar de namen van ons uit dokumenten bekende pastoors.

Nog dit ter verduidelijking.

De band van de parochie Loenhout met de (toen) bekende Abdij van Sint-Bernards in Hemiksem (een Abdij van Cisterciënzers, gesticht in 1244) bestaat, zoals gezegd, reeds van heel vroeg: van 1277, toen die schenking van Arnold van Leuven, de heer van Breda, in een akte werd vastgelegd. Het was aanvankelijk een zogenaamd "wereldlijk" beneficie, wat betekent dat de Abdij een wereldlijk priester moest voorstellen, die dan door de bisschop werd aangesteld en door de "landdeken", daartoe gevolmachtigd, in zijn pastoorsambt bevestigd. Dat laatste kan je dan de "inhaling" noemen. Die rechtstoestand veranderde in 1420. Toen werd, met toestemming van Paus Martinus V, de parochie Loenhout, samen met die van Gastel en Wouw (Nederland), "ingelijfd" bij de Abdij van Sint-Bernards. Daardoor werd de abt van rechtswege de pastoor van Loenhout; in feite bestuurde hij de parochie door een priester, een "wereldlijke" of een kloosterling te benoemen, die ter plaatse de dienst waarnam. Zijn naam in de akten is dan ook meestal "vicarius" of "vicecureyt" of "bedinder van der cure". Zo heeft het geduurd tot aan de opheffing van de Abdij ten tijde van de Franse Revolutie, in 1797. Nochtans tot in 1830 heeft Loenhout monniken van Sint-Bernards als pastoor gehad. De laatste van hen was Guido Rosa, afkomstig van Geel.

Ten laatste nog deze bemerking: in het verste, ons bekende verleden behoorde Loenhout tot het Prinsbisdom Luik; het maakte deel uit van het "aartsdiakonaat" der Kempen en van

de dekenij Hilvarenbeek (kortweg dikwijls gewoon Beek genoemd). Bij de oprichting van de nieuwe bisdommen, in de Spaanse tijd (1559) kwam Loenhout onder het bisdom Antwerpen, en beurtelings behoorde het tot de dekenijen van Breda en van Hoogstraten. Na de Franse Revolutie (1803) viel Loenhout onder het Aartsbisdom Mechelen en behoorde achtereenvolgens tot de dekenij van Brecht en die van Hoogstraten. De laatste wijziging kwam er met de heroprichting van het bisdom Antwerpen, in 1962. En van de dekenij Hoogstraten verhuisden we naar de dekenij Brecht, nog niet zo lang geleden. Het is wachten op de volgende "transfer" ...

En nu dan de lijst van de ons bekende Loenhoutse pastoors. Van de eersten kennen we slechts de naam uit een of andere akte, het jaartal bij hun naam slaat op die vermelding; vanaf de zesde naam weten we al iets meer over de duur van hun ambtstijd, al zijn ook daar wel wat onzekerheden overgebleven.

01	1277	<i>Paulus</i>
02	1310	<i>Willelmus</i> (vermeld staat: "quondam curatus de Loenhout" d.i. hij was vroeger pastoor te Loenhout)
03	1310	<i>Henricus</i> (in dezelfde akte wordt hij "curatus" van Loenhout genoemd)
04	1400	<i>Wilhelmus Haeghen</i> (van hem wordt gezegd: "Deservit et Wesele", d.i. hij bedient ook Wezel)
05	1426	<i>Gerardus van Goch</i> (Hij werd later pastoor te Wouw en was een monnik van Sint-Bernards)
06	1505-1539	<i>Petrus Voorspoel</i> (Hij was een magister (meester) in de theologie. 34 jaar werkzaam in Loenhout!)
07	1539-1542	<i>Adrianus Clomp</i> (Was eerst "proost" van de Abdij van Nazareth bij Lier; stierf in Loenhout op 29 maart 1542)
08	1542-1543	<i>Carolus Conincx</i> (Regis) (Hij stierf op 11 januari 1543)
09	1551-1559	<i>Lambertus van den Bulcke</i> (was eerst een tijd biechtvader in de Abdij van Nazareth-Lier)
10	1560-1580	<i>Jacobus Ceeuwen</i> (Uit Oudenbosch, was tevoren prior in de Abdij van Sint-Bernards. Overleed in Loenhout op 28 juli 1580)
11	1580-1586	<i>Joannes Van den Sype</i> (Overleed te Loenhout op 23.12.1586)
12	1586-1620	<i>Martinus Aertssen</i> (geboren in Aarschot in 1538; was ook deken van het district Breda vanaf 1600; overleed op 11 oktober 1624 en werd in de kerk van Loenhout op het hoogkoor begraven)
13	1620-1629	<i>Nicolaas De Moor</i> (Geboren te Antwerpen in 1584; was eerst al onderpastoor in Loenhout, van 1617; werd tijdens de Calvinistische troebelen gevangengezet in Bergen-op-Zoom, in 1627, en deed

- daardoor een ziekte op; werd in de kerk van Loenhout begraven, na zijn overlijden op 6 april 1629)
- 14 1629-1634 *Cornelius Truys* (Trutius) (Was eerst pastoor te Wouw; van Loenhout verhuisde hij naar Oudenbosch om daar pastoor te worden; daar overleed hij op 17 november 1639)
- 15 1634-1671 *Franciscus Bondelius* (Was professor in filosofie in de Abdij; hij overleed in de Abdij op 26 februari 1671, 85 jaar oud; als hij tot het einde van zijn leven pastoor van Loenhout is gebleven, heeft hij daar 40 jaar gediend, want hij was er eerst al onderpastoor, vanaf 1631!)
- 16 1671-1694 *Bernardus van Aldenhoven* (Geboren in 1631; overleed in Loenhout op 22 februari 1694)
- 17 1694 *Stephanus van Diependaele* (Hij werd pastoor op 1 maart en overleed begin november van hetzelfde jaar)
- 18 1694-1708 *Benedictus de Altuna* (Geboren te Antwerpen in 1646; werd op 12 november 1694 pastoor te Loenhout en overleed er op 8 mei 1708)
- 19 1708-1718 *Bonaventura van der Haeghe* (Geboren te Nieuwpoort in 1660; was van 1699 tot 1703 reeds onderpastoor te Loenhout; overleed op 3 januari 1718)
- 20 1718-1747 *Felix Vlemincx* (Geboren te Aarschot in 1655; was tevoren al kapelaan in Nazareth (Lier) en onderpastoor in Wouw; overleed op 16 april 1747)
- 21 1747-1767 *Humbertus De Munck* (Geboren te Sint-Gillis-Waas in 1697; was eerst al onderpastoor te Wouw en te Kapellen en ook nog prior in de Abdij; hij overleed te Antwerpen in de Refuge van de Abdij op 5 november 1767)
- 22 1769-1788 *Gosuinus Delgado* (Geboren te Mechelen in 1725; was onderpastoor te Gastel 8 jaar lang; werd dan pastoor te Loenhout in 1769; in 1788 vertrok hij weer naar de Refuge van de Abdij, waar hij provisor (ekonoom) werd; als de Abdij werd opgeheven door de Fransen (1797) vertrok hij naar Gastel, waar hij overleed op 31 oktober 1803)
- 23 1788-1805 *Andreas Jongelincx* (Geboren te Mechelen in 1742, werd in 1778 onderpastoor te Loenhout en in 1788 pastoor; hij overleed op 4 augustus 1805; zijn grafsteen met opschrift vind je nog in de kerk van Loenhout)
- 24 1805-1813 *Bernardus de Lausnoy* (Was al van 1794 in Loenhout dienstdoende als onderpastoor)

- 25 1813-1830 *Guido* (in de wereld: Johannes Martinus) *Rosa* (Geboren te Geel in 1764; was tevoren prior en cantor in de Abdij; werd op 20 maart 1813 pastoor in Loenhout en overleed er op 10 juni 1830) (einde van de Hollandse tijd ... België wordt dat jaar onafhankelijk!)
Guido Rosa was de laatste monnik van Sint-Bernards die in Loenhout parochieherder was.
De volgende zijn diocesane priesters.
- 26 1830-1852 *Mattheus Kuypers* (Geboren te Breda in 1791, priester gewijd in Gent op 23 september 1815, werd onderpastoor in Loenhout in 1816 en later pastoor op 18 juni 1830; hij overleed er op 8 mei 1852; in het totaal 36 jaren priesterwerk in Loenhout!)
- 27 1852-1868 *Dominicus Homans* (Geboren in Geel in 1802; eerst onderpastoor in Watermaal-Bosvoorde; op 21 juni 1852 pastoor te Loenhout; hij overleed er op 10 juli 1868; grafsteen in de kerk)
- 28 1868-1893 *Franciscus Jacobs* (Geboren te Mol in 1821; priester gewijd in 1845; onderpastoor in Booischot en later in de Augustinusparochie te Antwerpen; op 25 september 1868 pastoor te Loenhout; daar overleden op 23 juli 1893; zijn grafzerk in de kerk draagt als eerste een Nederlands opschrift!)
- 29 1893-1911 *Adriaan Adriaenssen* (Geboren te Rijkevorsel in 1849; priester gewijd in 1874; onderpastoor te Sint-Amands-Puurs gedurende 19 jaar; nam ontslag als pastoor te Loenhout in 1911, maar bleef er wonen tot aan zijn dood ... zie de herinneringen van pater L. Bogaerts)
- 30 1911-1918 *Jozef Leers* (Geboren te Antwerpen in 1867; priester gewijd in 1891; leraar aan het Klein Seminarie in Basse-Wavre; onderpastoor te Merksem van 1893 tot 1911; toen pastoor te Loenhout geworden; hij overleed in Antwerpen op 20 februari 1918)
- 31 1918-1935 *Eduard Roest* (Geboren te Turnhout in 1869; priester gewijd in 1895; achtereenvolgens onderpastoor te Steenhuffel, Stabroek en Deurne; daarna pastoor te Sint-Job-in-'t-Goor; op 21 maart tot pastoor te Loenhout benoemd; ging op rust in Wildert, waar hij overleed op 22 september 1946)
- 32 1935-1951 *Juliaan Verschueren* (Geboren te Antwerpen, 15 september 1884; priester gewijd in 1911; leraar aan het Sint-Stanislascollege te Berchem; legeraalmoezenier tijdens de oorlog en daarna, tot in 1928; dan onderpastoor in de parochie van Sint-Michiel in Antwerpen; op 14 november 1935 benoemd tot pastoor te Loenhout; nam ontslag op 30 september 1951 en ging zich vestigen in Wilrijk,

- waar hij overleed op 16 november 1954)
- 33 1951-1967 *August Desmedt* (Geboren te Minderhout op 10 februari 1903; priester gewijd in 1928; leraar aan het Klein Seminarie te Hoogstraten van 1928 tot 1936; onderpastoor te Sint-Lenaarts van 1936 tot 1951; daarna pastoor te Loenhout tot 1967; pastoor te Sint-Lenaarts van 1967 tot 1978; ging dan op rust in Sint-Lenaarts en bracht de laatste jaren door in Lindelo te Lille, waar hij overleed op 11 maart 1985)
- 34 1967-.... *Jozef Noyens* (Geboren te Kasterlee op 28 oktober 1920; priester gewijd op 25 juli 1948; lange jaren onderpastoor in de Sint-Waltrudisparochie te Herentals; op 14 mei 1967 aangesteld tot pastoor te Loenhout; wordt vervolgd!)

Nota bij nr. 25 uit de lijst van Loenhoutse pastoors: Guido Rosa

-----

In 1875 verscheen een merkwaardig en goed gedocumenteerd boek met als titel: "Het Martelaarsboek of Heldhaftig Gedrag der Belgische geestelijkheid ten tijde der Fransche omwenteling op het einde der achttiende eeuw."

Het werd geschreven door J.-B. Van Bavegem, oud-pastor van Zwijndrecht, en uitgegeven te Gent (Boekdrukkerij van J. en H. Vander Schelden).

De hoofdbrok van het boek betreft de lotgevallen van meer dan 1000 Belgische geestelijken, priesters en kloosterlingen, die in de jaren 1797 tot 1800 slachtoffer werden van de godsdienstaat van de Franse Revolutionairen, die toen ons land geannexeerd hadden. Op 5 september 1797 verscheen er een decreet waardoor alle bedienden van de Staat, zo geestelijke als wereldlijke, verplicht werden de volgende eed af te leggen ten overstaan van de gemeentelijke autoriteit (benoemd door de Franse centrale overheid): "Ik zweer haat aan het koninkdom en aan de regeringsloosheid, gehechtheid en getrouwheid aan de republiek en aan de constitutie van het jaar III". Wie de eed weigerde, stelde zich bloot aan de ergste straffen, inbegrepen verbanning naar Guyana, een eiland in de Atlantische Oceaan tegen Venezuela aan.

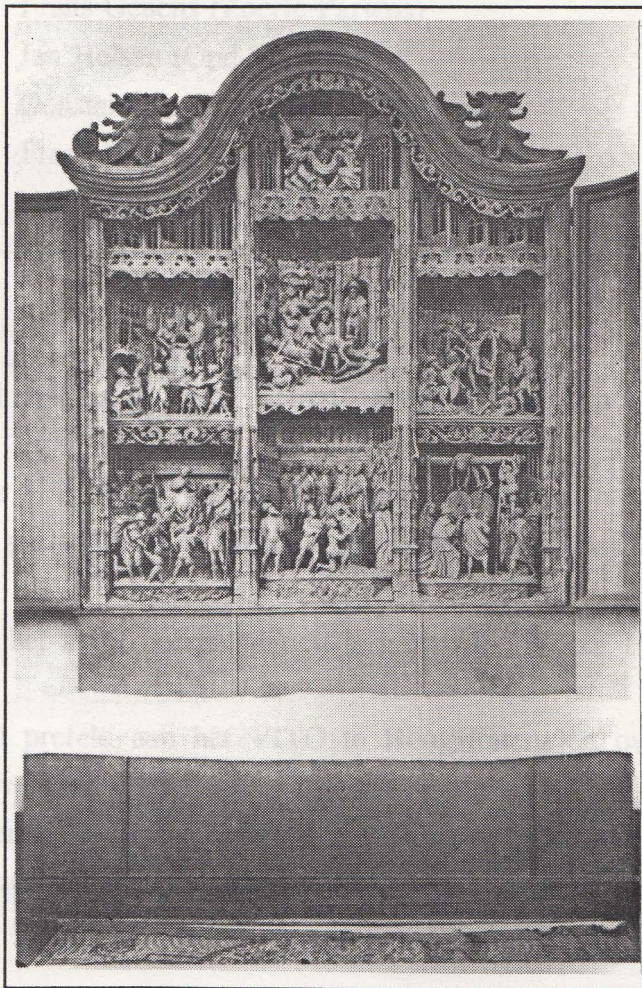
In dat boek komt ook *Pastoor Guido Rosa*, van Loenhout, voor: zijn biografie volgt in de alfabetische lijst op die van zijn broer J. Rosa, ook geboren te Geel, en behorende tot de Congregatie der Miniemen en het klooster van Antwerpen.

Dit is dan de nota over onze Loenhoutse pastoor:

ROSA, Joannes-Martinus, geboren den 18 November 1764 te Gheel, trad in de abdij van den H. Bernardus op de Schelde, den 29 April 1785, en bekwam den naam van Mr. Guido. Hij deed zijne plechtige Beloften den 1 Februari 1790, en ontving de priesterlijke wijding den 19 Maart 1791. Bij de vernietiging der abdij in 1796 begaf hij zich bij zijne ouders te Diest, en in de vervolging van 1797 weigerde hij zijn geweten te bezoedelen.

Door decreet van 14 Brumaire VII werd hij tot de ballingschap verwezen. Hij verborg zich zorgvuldig, doch werd door eenen nijdigen vijand ontdekt en door de gendarmen aangehouden. Den 12 Juli 1799 werd hij van Diest naar Brussel vervoerd, waar hij drie dagen nadien in Treurenberg werd opgesloten. Hij werd bij de criminele rechtbank aangeklaagd als samenzweerder omdat hij in eene vereeniging oproerige liedjes had gezongen waarvan het refrein was: "Vivent l'empereur et l'abbé de St. Bernard".

Die aanklacht had geen gevolg, doch den 27 Juli werd hij met andere geestelijken naar Valenciën (= Valenciennes in Noord-Frankrijk) vervoerd, waar hij in het groot gevang werd afgezet. Met den val van het Directorie werd hij in de citadelle verplaatst en eindelijk in het begin van 1800 in vrijheid gesteld. Bij zijn wederkomst begaf hij zich naar Diest en werd in 1812 pastor van Loenhout bij Hoogstraten. Hij overleed in die parochie den 10 Januari 1830.

Het St. Quirinus altaar

LUST VAN DE ONDERPASTOORS SINDS 1830

01	1830-1835	Lievens (?)
02	1835-1847	Simon Sebastiaan Smits
03	1847-1851	Jan L. Van Rooy
04	1852-1872	Louis Frans Peeraer
05	1874-1880	Gummarus Adolf Schuerwegen
06	1880-1892	Adriaan Richard De Peuter
07	1892-1897	Albert Romain Van den Broeck
08	1897-1900	Hendrik August Luyckx
09	1900-1905	Jozef Corneel Van Eeckhoudt
10	1905-1911	Karel Van Winkel
11	1910-1921	Constant Ceuleers (Herentals)
12	1921-1928	Karel Borgers
13	1928-1929	... Van den Eynden (Nederlander)
14	1929-1941	Hendrik Gillis (Zondereigen)
15	1941-1957	Frans Sanders (Huibergen, Nederland)
16	1958-1961	Frans Geuens (Zoerle-Parwijs)
17	1961-1966	Jan Helsen (Oud-Turnhout)
18	1966-1968	Constant Sanders (Kalmthoutsehoek)
19	1968-1970	Frans Heylen (Herentals)
20	1971-1976	Leonard Kerstens (Wildert)

P.S.

- Frans Geuens werd pastoor te Retie. Nam ontslag en ging op rust in Olen (Dr. De Biestraat 64)
- Jan Helsen is pastoor te Emblem (Ranst) (De Voorstraat 8)
- Constant Sanders is parochievicaris in Beerse-Den Hout en woont te Vlimmeren (Hoogstraat 13)
- Frans Heylen heeft het ambt neergelegd en is gehuwd. Woont Hoogstraatseweg 204, Loenhout
- Frans Sanders werd prefekt aan het VITO te Hoogstraten, en overleed aldaar in het rusthuis op 9 november 1980.
- Leon Kerstens, Loenhouts laatste onderpastoor (voorlopig!), werd pastoor te Schoonbroek (Retie), overleed aan een slepende ziekte op 19 november 1992.

N A B E S C H O U W I N G E N

Beperken we ons tot de laatste 100 jaar (1893-1993) dan stellen we vast dat 20 priesters geestelijke zorg gedragen hebben over de Loenhoutse parochiegemeenschap: 6 pastoors en 14 onderpastoors.

Volgens hun jaren dienst ziet het lijstje eruit als volgt:

	A. Adriaenssen	18 jaar
	J. Leers	7 jaar
	E. Roest	17 jaar
	J. Verschueren	16 jaar
	A. Desmedt	16 jaar
	J. Noyens	26 jaar ... tot nu toe!

Wie het lijstje onderpastoors aandachtig overleest, merkt dat Loenhout gedurende één jaar twee onderpastoors heeft gehad, namelijk in het jaar 1910-1911: Karel Van Winkel en Constant Ceuleers. Ook dat dus was mogelijk!

Wat ook buiten dit lijstje om iedereen wel weet, is dat 1976 het jaar is geweest dat voorlopig (definitief?) de eeuwenlange aanwezigheid van onderpastoors stilviel, "faute de combattants" heet het in het militaire jargon.

Als we de laatste 3 eeuwen als een geheel nemen (van 1694 tot op heden), dan tellen we in de lijst van pastoors 18 namen, waarbij rekening moet gehouden worden met het feit dat één van hen slechts enkele maanden in dienst kon zijn (vroegtijdige dood). Dat is een gemiddelde van 6 pastoors per eeuw.

In een tijd als de onze kunnen we niet zonder een of andere hitparade ... Ik zou er twee willen voorstellen.

De eerste is die van de *pastoors met het grootste aantal dienstjaren* in de Loenhoutse parochie. Die ziet eruit als volgt:

1.	37 jaar	Frans Bondelius (1634-1671)
2.	34 jaar	Petrus Voorspoel (1505-1539)
	34 jaar	Martinus Aertssen (1586-1620)
4.	29 jaar	Felix Vlemincx (1718-1747)
5.	26 jaar	Jozef Noyens (1967- voorlopige stand)

De tweede is de hitparade van de priesters, die alles bijeen (als onderpastoor én als pastoor samen) geestelijke zorg hebben waargenomen in Loenhout. Tussen haakjes vermeld ik eerst het getal jaren onderpastoor en daarna het getal jaren pastoor. De stand luidt:

1.	40 jaar	Frans Bondelius (1631-1671)	(3 + 37)
2.	36 jaar	Mattheus Kuypers (1816-1852)	(14 + 22)
3.	34 jaar	Petrus Voøespoel (1505-1539)	
	34 jaar	Martinus Aertssen (1586-1620)	
5.	29 jaar	Felix Vlemincx (1718-1747)	
6.	26 jaar	Bernard Van Aldenhoven (1668-1694)	(3 + 23)
	26 jaar	Goswin Delgado (1762-1788)	(7 + 19)
	26 jaar	Jozef Noyens (1967-1993) voorlopig!	
9.	25 jaar	Guido Rosa (1805-1830)	(8 + 17)
	25 jaar	Frans Jacobs (1868-1893)	

Het besluit ligt voor de hand: onze pastoor, Jos Noyens, is een klassementsrijder! Spreekt men in het "milieu" niet van een KLASBAK?

Laat ik het hele verhaal afsluiten met twee vrome wensen:

- * Moge Loenhout een bloeiende parochiegemeenschap blijven, trouw aan een glorierijk verleden, blijkbaar ook rijkelijk gezegend door God!
- * Moge het pastoor Jos Noyens gegund zijn aan een reeds heel verdienstelijke reeks dienstjaren nog enkele jaartjes aan te breien, tot geestelijk welzijn van zijn 3000-koppige parochiegemeenschap (ik durf het woord "kudde" niet gebruiken: gekoppeld aan het woord "koppige" zou er wel een verkeerde uitleg aan kunnen gegeven worden ...) en tot MEERDERE EER VAN GOD!

AD MAIOREM DEI GLORIAM!

Hoogstraten, 15 juli 1993